

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
International Institute for Social History
Institut International d'Histoire Sociale
Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

Telefoon 35713

27 Februari 1953

De Hooggeleerde Heer
Prof. A. Pannekoek,
Regentesselaan 8,
Z e i s t.

Hooggeachte Professor,

Ik heb nog geen gelegenheid gehad op Uw brief van 25 Januari l.l. te antwoorden. Ik was een paar weken ziek en daarna had er zich veel werk opgestapeld, waar ik mij eerst doorheen moest werken.

Ik wil U echter graag geruststellen wat de toekomst van het Instituut betreft. De nieuwe directeur, Prof. A.J.C. Rüter is zeker wel de beste kracht, die de opbouw van onze instelling met vrucht voort zal kunnen zetten. Misschien zal hij het accent enigszins anders leggen, ik denk dat hij zal trachten weer publicaties van ons Instituut te doen uitgaan, maar dat is alleen maar goed, die richting moeten wij toch zo gauw mogelijk weer uit. De nieuwe ordening is na de oorlogscatastrophe grotendeels weer tot stand gekomen. Nu wordt er hard aan gewerkt de archieven te ordenen, waaraan wij voor de oorlog nooit waren toegekomen, zodat deze archieven eventueel kunnen worden gemicrofilmd en zodat daaruit kan worden gepubliceerd. Een van onze medewerkers is op het ogenblik bezig met het Marx-Engels archief, - U zult begrijpen welk een omvangrijke en ook welk een interessante taak dat is. Wij zullen daarna pas kunnen nagaan, wat door Moskou wel en wat niet gepubliceerd is. Er blijft zeker nog allerlei voor het Instituut over.

In verband met de archieven is onze aandacht natuurlijk sterk gevestigd op correspondentie. Misschien hebt U gezien, dat ons Instituut korte tijd geleden een oproep heeft geplaatst om brieven van Henriëtte Roland Holst aan ons toe te zenden. Bezit U brieven van haar? Ik hoop ten zeerste, dat U Uw correspondentie, voor zover die met de Sociale Geschiedenis samenhangt aan ons Instituut zult willen afstaan. Ik ben blij, dat U alles wat U over het Socialisme bezit aan ons toe wilt zenden. Die Zeitungs-Korrespondenz, die U na 1908 uitgaf, zal voor ons een bijzonder

internationaal instituut voor sociale geschiedkunde
International Institute for Social History
Institut International d'histoire sociale
Internationale Instituut voor sociale geschiedkunde

Directie van de Afdeling van de
Koningin Wilhelmina - 1911

interessante aanvulling zijn. Als het zover is en ik niet meer werk, zou ik het prettig vinden U te mogen komen helpen.

Nogmaals U kunt er van overtuigd zijn, dat het Instituut in dezelfde geest wordt voortgezet, het blijft een archief van Internationaal Socialisme en moet dat ook in een verdere toekomst blijven, omdat zich hier behalve de bibliotheken ook de oude archieven bevinden. Hierdoor wordt voor iedere nieuwe directeur de weg aangewezen.

Met hartelijke groeten aan U beide,

Uwe

Quirijn Scheltema.

Copie

Leist 24 November '53
Regentebel van 8

Hooggeachte Mevrouw Scheltema.

Daar ik vernam (ik meen van Jenne) dat u nog tot het eind van dit jaar
^{uw functie} op het inst. voor sociale geschiedenis ^{blijft waarnemen} werkzaam is, verzoekt ik u daar
over nog enkele informaties te vragen. Daar wij voornemens zijn in het
komende voorjaar kleiner te gaan worden (in Wageningen) moet ik het een en
ander van mijn boeken en papieren opruimen. Ik heb een aantal brochures
en boeken over arbeidersbeweging; wel niet wat men een enigijsins volledige
en geordende bibliotheek zou kunnen noemen (daar heb ik nooit naar getracht),
maar wat zo te horei ente gras samenkwam, ^{ook ontbrak steeds de tijd om daaraan aandacht te geven.} een deel er van, klassieke
geschriften vooral, moet ik houden voor eigen gebruik. Het voornaamste stuk ^{onder al de boeken} ~~is~~
ook het meest volumineus, is een Nieuw Leif, compleet van af het begin ^{indertijd} tot in
1914 toen de regelmaat misliep. De delen 1883-98 kocht ik ⁱⁿ Duitsland als een
geheel, de rest kwam door abonneement; de 3 laatste jaargangen ^{Dit wil ik van de jaard doen.} bleven ongebonden.
Uw instituut heeft deze natuurlijk al lang compleet. Zou u mij kunnen inlichten
of zulk een serie ^{b.v. voor bibliotheken nog gezocht is of} tegenwoordig antiquarische waarde heeft, en hoe en waar ergens
ik verbinding kan krijgen met een serieus antiquair die ze verder verhandelt?
Heeft u idee wat voor geldswaarde dit vertegenwoordigt? Complete Hollandse
Nieuwe Tijden zijn in ons land nu ⁱⁿ werlyk overal voorhanden, en die denk ik ook zelf
te houden. Verder zijn er brochures en boekjes en boeken, van af zeer ~~groot~~
wetenschappelyke tot de meest eenvoudige verhalen; ik geloof niet dat daar iets
bij is, dat in uw Instituut niet al volledige, aanwezig is. Nu heb ik gehoord dat hier
ergens een D.N. bibliotheek bestaat, de ~~de~~ boeken-nalatenis van Domela Nieuwenhuis,
met bydroegen van anderen, ~~bestemd~~ bestemd en gebruikt als openbare leeszaal voor
socialistische arbeiders. Weet u daarvan en kan u mij iemand aangereven, met
wie ik eventueel in verbinding zou kunnen treden?

Een ander terrein is dat van archiefstukken. Ik heb uit mijn Duitse tyd
(1907-14) ^{noog} een verzameling van ^{z.g.} "Korrespondenti-artikel" ~~in jaargangen bijgebonden~~.

Toen ~~het~~ ^{mijn} werk aan de Berlynse partyschool van de SPD verboden werd, zette ik, vooral op raad van Mehring en Bebel, een Leitartikel-Korrespondenz ^{op forum} in ~~elkaar~~, eens per week een artikel over een ^{der} ~~af~~ ^{der} ~~aktuele~~ ^{politieke} of theoretische onderwerpen, bedoeld voor theoretisch-marxistische verduipings; ~~dit~~ ^{het werk} door het grootste deel van de linkse (z.g. radicale) partijbladen, ^{die zich abonneerden} ~~word~~ afgedrukt. Dit is doorgegaan tot Juli 1914.

~~Ik heb~~ Ze geven een beeld van wat toen in de Duitse partij in haar radicale vleugel gepropageerd en behandeld werd. Ik heb ~~daarvoor~~ ze telkens jaarsgewijs laten binden, ⁱⁿ een paar exemplaren, maar weet niet waar de andere terecht kwamen; ongetwijfeld is mijn exemplaar ^{het enige dat hiervan bestaat}.

[voorteen]

al zat ik ze ^{zelf} ^{moeten} ^{houden} ^{en} ^{van} ^{moet} ^{te} ^{verzorgen}. Het komt mij voor, dat ik dit aan uw Instituut ter bewaring moet aanbieden. In uiterlyke vorm bestaat dit exemplaar uit 2 folio banden van gecyclostyleerde stukken ^(van 2 blz) (1908 en 1909) en 4 (+1/2) octavo bandjes gedrukte ^{stukken van 4 blz elk} ~~bladen~~ (1910 - 1914 Juli).

Ik heb sinds 1945, nadat de vroegere verloren waren gegaan, een nieuw aantal brieven ^{liggen}. Maar ze liggen nu alle buiten de sociale gebeurtenissen. Doordat ^{ik tot geen partij meer behoor, het is het onrecht bij de Spartacusgroep} en de richting die ik ^{in deze naoorlogse jaren} ^(het naaste aan de Spartacusgroep) vertegenwoordig ^(zo goed als geen) ^{aanhang heeft}, zijn de ^{mensen} ^{buitenlanders} ~~personen~~ ^{met wie ik correspondeerde enkele afzonderlyke personen, onbekend} en zonder invloed. En de briefwisseling loopt meest over plaatsing van artikelen of moeilykheid in het uitgeven van geschriften. Ik zal deze brieven, zodra ik er tijd toe vind, nog eens doorzien, maar ik geloof niet dat er iets by is, dat voor uw Archief van belang is of de moeite waard van bewaren.

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
International Institute for Social History
Institut International d'Histoire Sociale
Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

H/S

Telefoon 35713

28 - 4 - 1954

De Hooggeleerde Heer
Professor A. Pannekoek,
Regentesselaan 8,
Zeist.

Zeer geachte Professor Pannekoek,

De ontvangst erkennend van Uw briefkaart dd. 27 April j.l., bericht ik U, dat wij, indien U dit niet teveel moeite bezorgt, zeer gaarne na-oorlogse series van "de Groene Amsterdammer" willen hebben, welk tijdschrift op ons Instituut ontbreekt. Spartacus bezitten wij volledig.

Ik dank U hartelijk voor het pakje, dat wij zo juist hebben ontvangen. De gegevens over de verkiezingscampagne zijn voor ons zeer zeker waardevol.

U nogmaals onze dank betuigend,

Hoogachtend,

Mevr. mr W.J. Haisma-Rahder,
bibliothecaresse.

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
International Institute for Social History
Institut International d'Histoire Sociale
Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

H/A

Telefoon 35713

8 Mei 1954

De Hooggeleerde Heer
Prof. Dr. A. Pannekoek,
Englaan 7,
Wageningen

ER BOSTERDAARD BO
Zeer geachte Prof. Pannekoek,

Uw briefkaart van 5 Mei j.l. en de zending
Groene Amsterdammers ontvingen wij in goede orde.
De Groene Amsterdammers zullen hier gesorteerd worden.
Wij danken U zeer voor de toezending ervan.

Wanneer U de "Rote Fahne" zult kunnen missen,
zullen wij U zeer erkentelijk zijn voor de toezending.
Weliswaar hebben wij ook afleveringen van de "Rote
Fahne" uit de jaren 1919-20-21, doch onze collectie
is niet compleet, zodat wij die wellicht met Uw num-
mers kunnen aanvullen.

U nogmaals hartelijk dankend,

met vriendelijke groeten

Mevr. Mr. W.J. Haisma-Rahder

Bibliothecaresse

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
International Institute for Social History
Institut International d'Histoire Sociale
Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

H/A

Telefoon 35713

28 Mei 1954

De Hooggeléerde Heer
Prof. Dr. A. Pannekoek,
Englaan 7,
Wageningen

Zeer geachte Professor Pannekoek,

Uw brief d.d. 20 Mei 1954 wil ik zo spoedig mogelijk beantwoorden. In de eerste plaats doet het mij genoegen U te kunnen berichten, dat wij no. 10 en 11 van de "Ergänzungshefte", die in Uw serie ontbreken, dubbel bezitten, zodat wij U deze onder separaat couvert toezenden. Wij hadden U gaarne de nos. 8 t/m 11 volledig ten geschenke aangeboden, doch wij hebben no. 8 en 9 niet dubbel in onze verzameling.

Is het mogelijk, dat no. 7 gestempeld werd door de heer Canne Meijer, toen hij een gedeelte van Uw bibliotheek het stempel van ons Instituut heeft gegeven?

De door U genoemde uitgaven van het "Bulletin des provisoireschen Amsterdammer Bureau der Kommunistischen Internationale" zijn in ons Instituut niet aanwezig, zodat wij bijzonder blij zijn, dat wij het uit Uw verzameling kunnen krijgen.

Hetgeen U schrijft over de periode voorafgaande aan de 3e Internationale is zeer belangwekkend; wij zullen trachten uit diverse tijdschriften en mogelijk nog andere publicaties meer gegevens uit deze periode te verkrijgen. Indien U ons daarbij behulpzaam zoudt kunnen en ons kunt opgeven tot wien wij ons eventueel zouden kunnen wenden, zouden wij U erkentelijk zijn. Zouden wellicht Rutgers en Ravesteyn nog iets uit deze tijd bezitten? Met

Met vriendelijke groeten,

A. J. C. Rüter
Hoogachtend

Beantwoord 3 Juni

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
International Institute for Social History
Institut International d'Histoire Sociale
Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

H/S

Telefoon 35713

15 - 6 - 1954

De Hooggeleerde Heer Prof. A. Pannekoek,
Englaan 7,
Wageningen.

Zeer geachte Professor Pannekoek,

In dank ontving ik Uw brief dd 3 Juni 1954. Het boek van Van Ravesteyn is in onze bibliotheek aanwezig. Tot de heer Rutgers zal ik mij wenden. U weet waarschijnlijk, dat hij in het ziekenhuis in Amersfoort ligt, zodat ik zal moeten wachten tot hij weer beter is. Ook met Mannoury hoop ik bij gelegenheid contact op te nemen, terwijl Valkhoff door Prof. Rüter benaderd zal worden, die hem kent.

Zou de tweede student uit het provisorisch Amsterdammer Bureau der Communistische Internationale Van Hoorn kunnen zijn. Misschien is het mogelijk via Valkhoff zijn adres te vernemen, ik houd U in ieder geval op de hoogte.

Ik hoop zeer, dat U de papieren, waarop U Uw herinneringen schreef, terug zult vinden. Canne Meyer vertelde mij van het verloren gaan van Uw kisten, die zo goed opgeborgen leken.

U hoort nog van mij, welke resultaten ik heb bij onze verdere onderzoekingen.

Met vriendelijke groeten en
de meeste hoogachting,

W. J. Haisma-Rahder
Mevr. mr W.J. Haisma-Rahder,
Bibliothecaresse.

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis

International Institute for Social History

Institut International d'Histoire Sociale

Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

H/Mun

Telefoon 35713

29 Sept. 1954

De Hooggeleerde Heer
Prof. A. Pannekoek,
Englaan 7,
Wageningen

Zeer geachte Prof. Pannekoek,

In dank ontving ik Uw brief d.d. 26 Sept. en de daarbij gevoegde documenten betreffende de situatie van de socialistische en communistische beweging in de diverse landen. Het spreekt vanzelf, dat deze documenten voor ons van veel belang zijn.

Ik schreef aan Rutgers om hem te vragen, of hij nog gegevens heeft over het bureau van de communistische internationale te Amsterdam in 1920. Hij schreef mij als volgt:

"Van de periode van het provisorisch bureau van de communistische internationale te Amsterdam in 1920 is, voorzover mij bekend, weinig materiaal behouden gebleven. De destijds gevormde "Bibliotheek", een verzameling van internationale documenten van aangesloten of verwante organisaties, is nog enige jaren bewaard gebleven en toen gezonden aan de vertegenwoordiger van het Marx-Engels Instituut in Berlijn, die voor doorzending zou zorgdragen. De stukken zullen dus, voorzover van belang geacht en niet als collectie, maar afzonderlijk gerubriceerd, in het archief zijn opgenomen.

Voor wie over dit bureau een kort overzicht wenst, waaruit karakter en activiteit kunnen blijken, zou ik willen verwijzen naar een artikel van mijn hand in "Politiek en Cultuur" van 1936 Juninummer (No 6) getiteld: "Mijn ontmoetingen met Lenin" blz 241. Daarin vindt men m.i. voldoende gegevens over de vorming, activiteit en opheffing van dit bureau, om zich daarvan een beeld te vormen. Ik heb het nog eens doorgelezen en heb er uit mijn herinneringen niets aan toe te voegen.

Van het "Bulletin" zijn, voorzover ik mij herinner, twee nummers verschenen in het Frans, Duits en Engels, die betrekking hebben op de toen gehouden internationale conferentie. Deze zouden voor Uw archief van belang kunnen zijn, maar ik kan ze U helaas niet verschaffen."

Ik bericht U dit zo uitvoerig, omdat de heer Rutgers spreekt over twee nummers van het bulletin. Kunt U zich herinneren

of dit juist kan zijn? U weet, dat wij van U het eerste nummer kregen in het Frans, Duits en Engels. Indien er inderdaad twee nummers zouden verschenen zijn, zou ik nog moeite doen het tweede nummer te verkrijgen.

U nogmaals dankend voor Uw zending documenten,

met vriendelijke groeten

W. J. Haisma-Rahder

Mevr. Mr. W. J. Haisma-Rahder

Bibliothecaresse

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
International Institute for Social History
Institut International d'Histoire Sociale
Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter
H/Mun

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

Telefoon 35713

5 Oct. 1954

De Hooggeleerde Heer
Prof. A. Pannekoek,
Englaan 7,
Wageningen

Zeer geachte Professor Pannekoek,

Dank voor Uw brief d.d. 30 Sept. 1954. Separaat doe ik U toekomen Jaargang 1936 van het tijdschrift "Politiek en Cultuur", waarin het artikel van Rutgers is opgenomen. Indien dit artikel U nog aanleiding geeft tot beschouwingen of critiek, dan zal ik het zeer waar- deren, indien U ons hiervan in kennis stelt.

Met vriendelijke groeten

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'W.J. Haisma-Rahder'. The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Mevr. Mr. W.J. Haisma-Rahder
Bibliotheccarcsse

Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis
International Institute for Social History
Institut International d'Histoire Sociale
Internationales Institut für Sozialgeschichte

Directeur: Prof. Dr A. J. C. Rüter
H/Mun

Keizersgracht 264 - Amsterdam-C.

Telefoon 35713

5 November 1954

De Hooggeleerde Heer
Prof. A. Pannekoek,
Englaan 7,
Wageningen

Zeer geachte Professor Pannekoek,

In dank ontvingen wij Uw brief d.d. 31 October 1954 en het pakket Duitse kranten, die voor ons Instituut van grote waarde zijn. Ik zal Uw toelichting bij het pak kranten bewaren. Zoals U weet hebben wij een door de heer Ganne Meijer geordend archiefje over het Radencommunisme, waarbij dit pakket zal worden gevoegd. Ook ik vind de methode om de pakken ongefrankeerd te verzenden de meest eenvoudige. Ik hoop, dat U dit ook in de toekomst op dezelfde wijze zult doen.

d. gedeeltel.

Als het boek van van Ravesteyn terug is zal ik het nog eens nalezen. Uw opmerkingen zijn natuurlijk voor ons van veel waarde.

U nogmaals dankend voor de toezending van de kranten verblijf ik

Met de meeste hoogachting

W. J. Haisma-Rahder

Mevr.^Mr. W.J. Haisma-Rahder
Bibliothecaresse